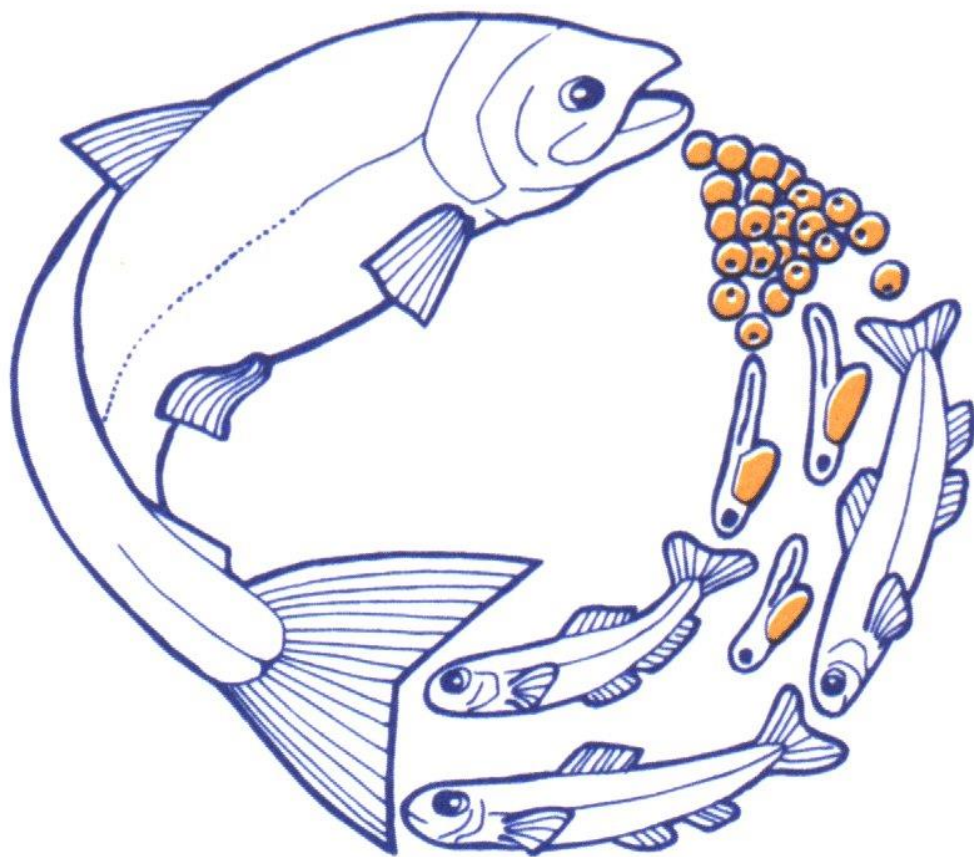

DCV

Danmarks Center for Vildlaks

Aktivitetsrapport
2020

Danmarks Center for Vildlaks
Aktivitetsrapport
2020

Forord

Denne aktivitetsrapport er ment som information om Danmarks Center for Vildlaks (DCV) forskellige aktiviteter, samt som afrapportering til myndighederne i forbindelse med tilladelser opnået i 2020 eller tidligere. Den beskriver mængden af laks og ørreder, der er sat ud, udsætningsvandløbene, indfangning og afstrygning af moderfisk samt beholdningen af fisk til udsætning. Desuden er der en kort beskrivelse af de øvrige aktiviteter som DCV har beskæftiget sig med i 2020. Yderligere information kan fås ved at rette henvendelse til Danmarks Center for Vildlaks via e-post: dcv@vildlaks.dk eller telefon: 86 44 72 98. Generelle informationer om DCV kan ses på vores hjemmeside vildlaks.dk

Danmarks Center for Vildlaks består af to afdelinger: DCV-Randers og DCV-Skjern. Hos DCV-Randers produceres lakseungfisk til udsætning i Gudenåen og til diverse tyske vandløb. Derudover produceres der aborre-sættefisk til videre opdræt. Hos DCV-Skjern produceres lakse- og ørredungfisk til udsætning i Skjern Å systemet samt lakseungfisk til de øvrige vestvendte jyske laksevandløb.

Udover produktion af udsætningsfisk deltager DCV også i forskellige fiskeribiologiske undersøgelser, samt forsøgsopdræt, hovedsageligt i samarbejde med DTU-Aqua. Desuden bidrager DCV aktivt med rådgivning omkring udsætningsplaner. I perioden 2016-2020 udførte DCV sammen med DTU-Aqua et stort 4-årigt forskningsprojekt – Den Store Lakseundersøgelse. Information herom kan findes på projektets hjemmeside danmarksvildlaks.dk.

DCV udfører også rådgivnings- og konsulentopgaver på sø- og vandløbsområdet, eks. projektering af vandløbsrestaurering, effektundersøgelser, bestandsundersøgelser m.m.

Tak til sponsorer og bidragsydere, foruden DCV ikke ville være i stand til at ophjælpe og sikre den danske laksebestand.

Indholdsfortegnelse

1. Udsætninger.....	3
1.1 Udsætninger i danske vandløb	3
1.2 Eksport til Tyskland	4
2. Fangst af laks og ørred.....	4
2.1 Gudenåen – indfangning af laksemoderfisk	4
2.2 Gudenåen – lystfiskerfangster	6
2.3 Skjern Å – lystfiskerfangster	6
2.4 Varde Å – lystfiskerfangster.....	6
2.5 Ribe Å – lystfiskerfangster.....	6
3. Indlægning og afstrygning af laksemoderfisk	7
3.1 Indlægning og afstrygning – Gudenåen	7
3.2 Indlægning og afstrygning – Skjern Å, Varde Å og Ribe Å.....	7
3.4 Afstrygning af genbank.....	10
4. Beholdning af fisk.....	11
4.1 DCV-Randers	11
4.2 DCV-Skjern.....	11
5. Øvrige aktiviteter	12
5.1 Vandløbsrådgivning	12
5.2 Aktiviteter i Tyskland.....	12
5.3 Mærkningsundersøgelser.....	12
5.4 Opdræt af aborrer	13
5.5 Den Store Lakseundersøgelse	13
5.6 Laksens Hus	14
6. Personale.....	14

1. Udsætninger

1.1 Udsætninger i danske vandløb

Der blev i 2020 udsat 120.900 1-års laksesmolt i Gudenåen nedstrøms Tangeværket. Med undtagelse af 19.100 stk. 1-års laksesmolt produceret hos DCV-Skjern, blev udsætningslaksene til Gudenåen produceret hos DCV-Randers. Desuden blev ½-års laksene til Ribe Å og Kongeåen produceret hos DCV-Randers. Se tabel 1.

Tabel 1. Udsætninger af laks i danske vandløb 2020. F = fedtfinnen afklippet.

Afd.	Type	Vandløb	Mærket	Antal
Randers	1-års smolt	Gudenå	Nej	101.800
Skjern	1-års smolt	Gudenå	Nej	19.100
Skjern	1-års ungfisk	Skjern Å + tilløb	F	68.000
Skjern	½-års ungfisk	Skjern Å + tilløb	F	111.000
Skjern	1-års ungfisk	Varde Å	F	15.000
Skjern	½-års ungfisk	Varde Å	F	52.000
Randers	½-års ungfisk	Ribe Å	F	30.700
Skjern	½-års ungfisk	Sneum Å	Nej	35.000
Randers	½-års ungfisk	Kongeå	F	30.600
Skjern	½-års ungfisk	Brede Å	Nej	20.000
Skjern	½-års ungfisk	Vidå	Nej	33.000
Skjern	1-års ungfisk	Vidå	Nej	9.000

Fra DCV-Skjern blev der i alt leveret 135.100 stk. 1-års ungfisk og 251.000 stk. ½-års ungfisk til Skjern Å, Varde Å, Sneum Å, Kongeåen, Brede Å, Vidå, Gudenå og tyske vandløb. Fordelingen til de forskellige vandløb ses i tabel 1. Udsætningslaksene til Skjern Å, Varde Å, Ribe Å og Kongeåen blev mærket med et finneklipe (fedtfinnen) for senere at kunne skelne vilde laks fra udsatte laks.

Det begrænsede antal ørreder DCV-Skjern producerer, blev udsat som 1-års i Skjern Å og mindre vandløb med udløb til Ringkøbing Fjord, i alt 3.000 stk. Se tabel 2.

Tabel 2. ørredudsætninger fra DCV-Skjern 2020.

Type	Vandløb	Antal
½-års	Skjern Å	2.000
½-års	Hover-Venner å m.fl.	1.000

1.2 Eksport til Tyskland

Leveringer af lakseæg, -yngel og -ungfisk fra DCV til udsætninger i tyske vandløb i 2020, er vist i tabel 3.

Tabel 3. Antal lakseungfisk og -æg leveret til udsætning eller videreopdræt i Tyskland i 2020. Lagan er laks hvis genetik stammer fra den vestsvenske elv med samme navn. Dansk er laks af dansk afstamning produceret på overskudsmateriale fra Gudenåen og Skjern Å.

Type	Stamme	Antal	Vandsystem
Øjenæg	Lagan	160.000	Elben
1-års smolt	Dansk	10.700	Ems
1-års smolt	Dansk	6.800	Weser
1-års smolt	Lagan	27.000	Elben
1-års ungfisk	Dansk	7.200	Elben
1-års ungfisk	Dansk	29.000	Weser
½-års	Dansk	10.000	Weser
½-års	Dansk	92.800	Elben
Grønæg	Dansk	50.000	Elben

Der blev i alt eksporteret 50.000 stk. grønæg, 160.000 stk. øjenæg, 102.800 stk. ½-års laks, 36.200 stk. 1-års ungfisk og 44.500 stk. 1-års smolt til tyske vandløb i 2020.

2. Fangst af laks og ørred

2.1 Gudenåen – indfangning af laksemoderfisk

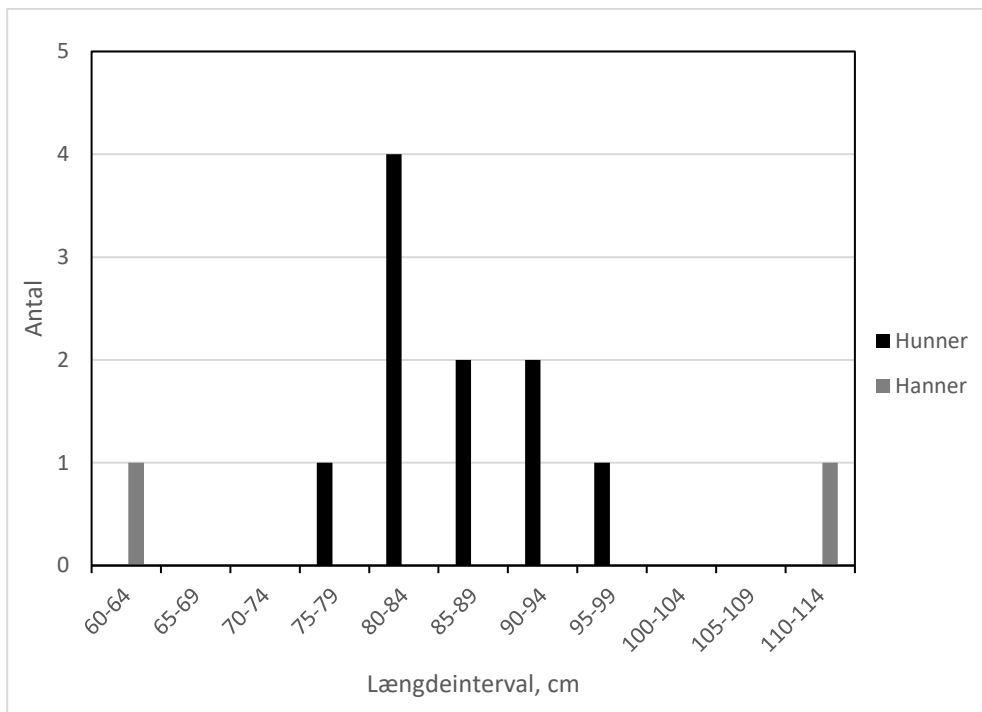
Som i de tidligere år, foregik elfiskeriet efter laksemoderfisk i samarbejde med Bjerringbro og Omegns Sportsfiskerforening, Langå Sportsfiskerforening, Randers Sportsfiskerklub og Gudenåens Ørredfond.

Elfiskeriet fandt sted den 9. og 10. december mellem Tangeværket og Bamsebo Camping v. Ulstrup Pga. manglende kapacitet hos DCV Randers, blev laksene fragtet til DCV Skjern for senere afstrygning. Fangsterne er vist i tabel 4.

Tabel 4. Samlet fangst ved elfiskeri i Gudenåen i 2020. Vandstanden ved Bjerringbro er angivet i meter over dansk normal nul efter data på hydrometri.dk. Laks: Tallet i parentes angiver antal laks der blev genudsat.

Dato	Strækning	Vandtemp., °C	Vandstand, m	Laks	Havørreder obs.
9. dec.	Tangeværket – Bjerringbro		3,37	8	2
10. dec.	Bjerringbro - Bamsebo	5,2	3,36	18 (4)	5

Der blev i alt fanget 30 laks – fordelt på 28 hunner og 2 hanner. Der blev observeret 7 havørreder. Fire laksehunner blev genudsat, da de havde gydt. 12 af laksene blev målt, og længdefordelingen af disse er vist på figur 1.

Figur 1. Længdefordeling hos 12 laks fanget ved elfiskeri i Gudenåen i 2020.

2.2 Gudenåen – lystfiskerfangster

Hjemmesiden gudenaasammenslutningen.dk viser alle registrerede laksefangster fra Gudenåen. Det samlede antal laksefangster i Gudenåen i 2020 var på 524 laks. Det er 41 % færre laksefangster i forhold til 2019, hvor der blev indberettet 886 laks.

2.3 Skjern Å – lystfiskerfangster

Lystfiskere ved Skjern Å har pligt til at rapportere om fangster af laks og havørreder til Skjern Å Sammenslutningen. I 2020 blev der i sammenslutningen registreret 1.671 laksefangster, hvoraf 1.241 blev genudsat, samt 529 havørredfangster (417 genudsat). Det er 3 % færre laks end i 2019, hvor 1.722 laks blev indberettet.

2.4 Varde Å – lystfiskerfangster

Lystfiskere ved Varde Å fangede i 2020 i alt 974 laks, hvoraf 724 blev genudsat (<https://varde-sportsfiskerforening.dk/fangststatistik/>).

2.5 Ribe Å – lystfiskerfangster

Lystfiskere ved Ribe Å fangede i 2020 i alt 761 laks, hvoraf 652 blev genudsat (http://www.ribeaasystemet.dk/fish_rapport_view.php).

3. Indlægning og afstrygning af laksemoderfisk

3.1 Indlægning og afstrygning – Gudenåen

I efteråret 2020 blev der hjembragt 26 laks fra Gudenåen fanget vha. elfiskeri. Antal hanner og hunner samt udbyttet af æg er vist i tabel 5.

Tabel 5. Laks fra Gudenåen 2020. Døde betegner de laks, der omkom før afstrygningstidspunktet. Benyttede betegner det antal laks, der er afstrøget for kønsprodukter.

	Indlagt	Døde	Genudsat	Benyttede	Ægvolumen, l
Hunner	24	0	0	24	24,3
Hanner	2	0	0	2	-
I alt	26	0	0	26	

Ingen af de 26 indlagte laks døde før afstrygning, hvilket er meget tilfredsstillende, set i lyset af den høje dødelighed vi havde i 2019. Den væsentligste forskel i forhold til 2019, var at vi i 2020 fiskede på et senere tidspunkt, så laksene ikke skulle opbevares så lang tid før afstrygning. Flere kunne faktisk afstryges på fangstdagen. Der blev indlagt 24,3 liter æg til klækning. Da der kun blev fanget 2 hanner i Gudenåen, supplerede vi med sæd fra 22 Skjern Å hanner.

3.2 Indlægning og afstrygning – Skjern Å, Varde Å og Ribe Å

Til DCV-Skjern blev der hjembragt 109 laks fra Skjern Å, fordelt på 53 hunner og 56 hanner.

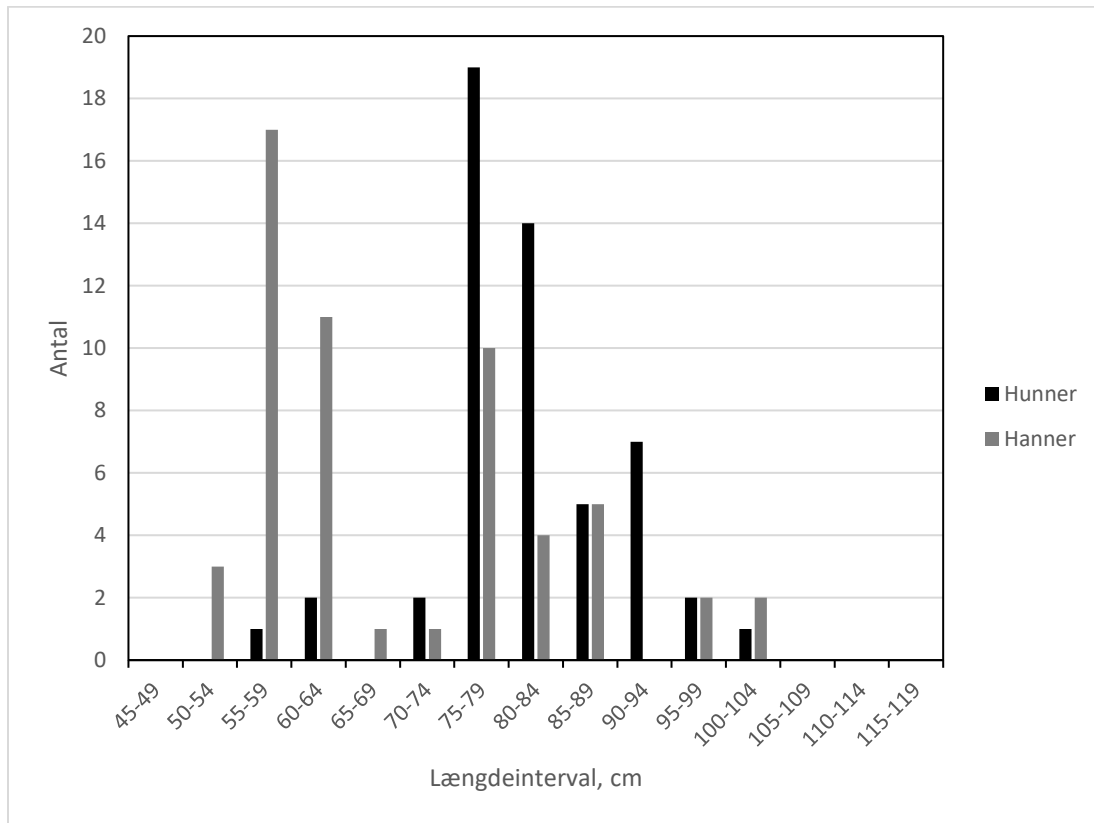
Fra Varde Å blev der afhentet 105 laks (49 hunner og 56 hanner), og fra Ribe Å 100 laks (48 hunner og 52 hanner) til DCV-Skjern. Længdefordelingerne af laks fra Skjern Å, Varde Å og Ribe Å er vist på figurerne 2, 3 og 4. Afstrøgne fisk og udbyttet af æg er vist i tabel 6.

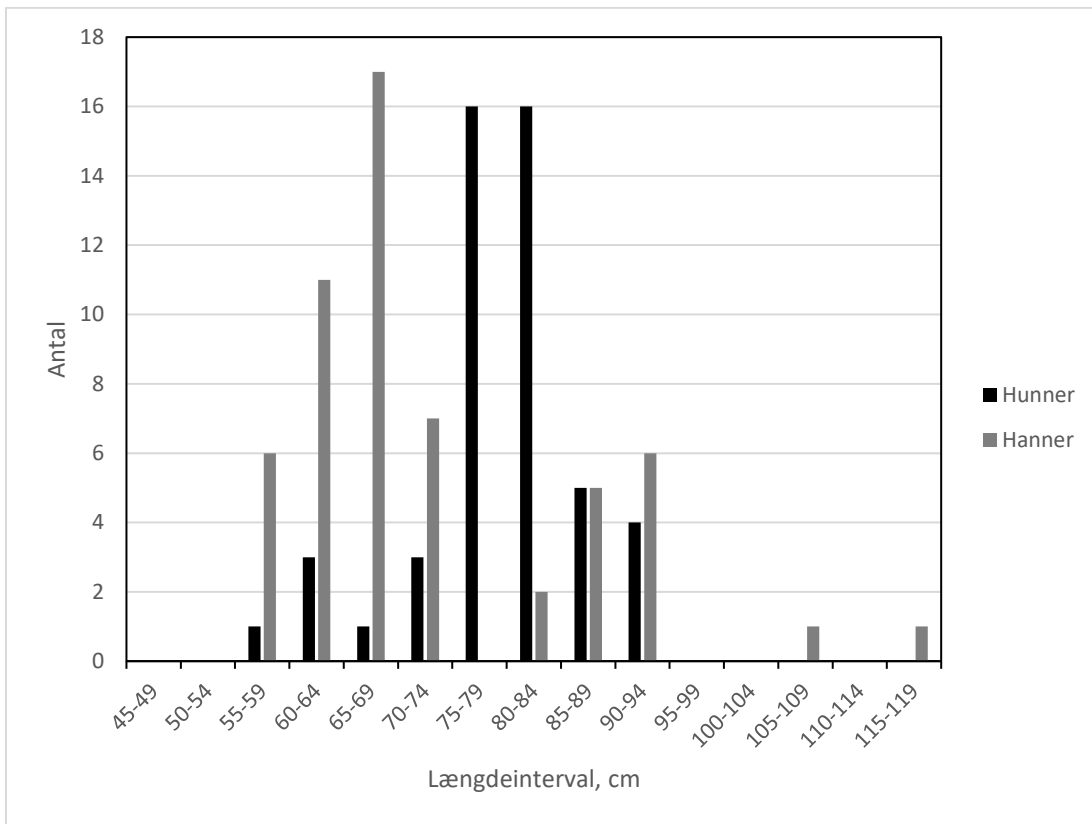
Table 6. Laks indlagt fra Skjern Å, Varde Å og Ribe Å i 2020. Udleget/ej strøget er udlegede fisk samt fisk kasseret af veterinære årsager eller pga. mistanke om undsluppet opdrætslaks.

Vandløb	Hunner				Hanner	
	Afstrøget	Døde/ej strøget	Udleget/ej strøget	Ægvolumen, l	Afstrøget	Døde/ej strøget
Skjern Å	50	2	1	55,9	54	2
Varde Å	45	4	0	44,1	54	2
Ribe Å	44	4	0	42,6	48	4
I alt				142,6		

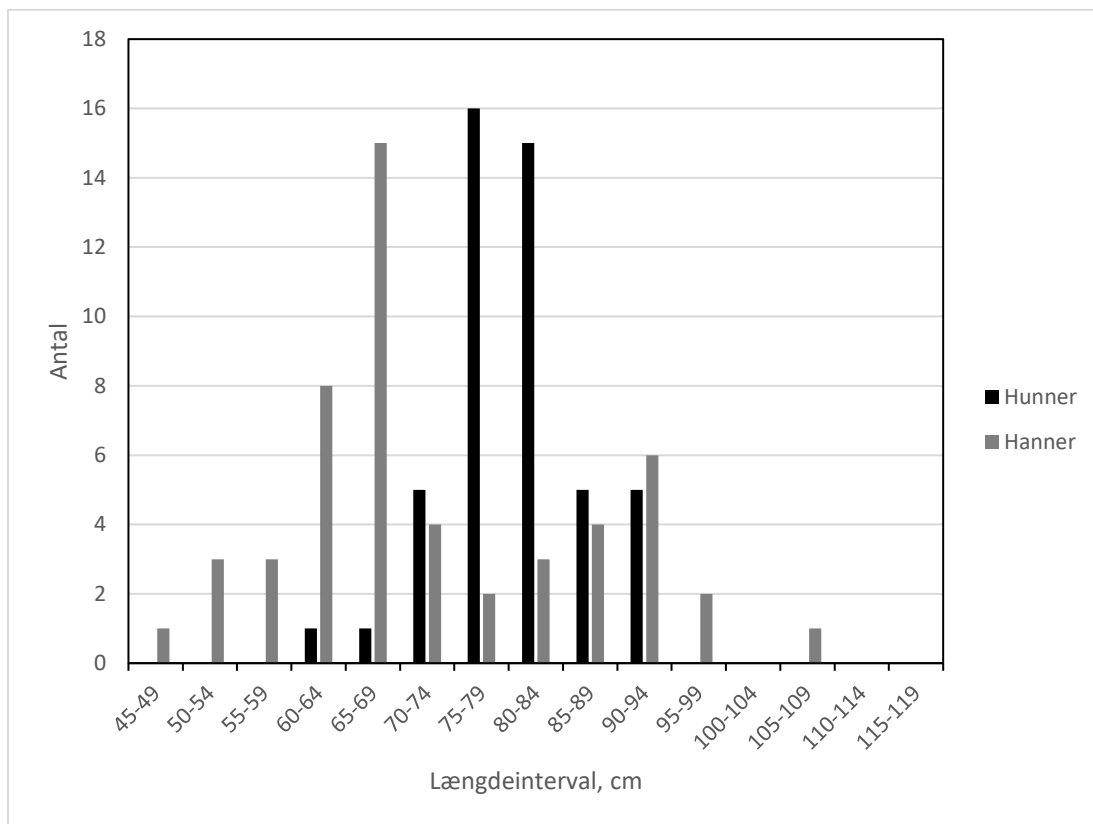
Der blev udtaget vævsprøver fra en delprøve af de afstrøgne hunlaks til veterinære test for anmeldeligt fiske sygdomme. Alle prøverne blev fundet fri herfor.

Figur 2. Længdefordeling af laks fanget ved elfiskeri i Skjern Å 2020.

Figur 3. Længdefordeling af laks fanget ved elfiskeri i Varde Å 2020.

Figur 4. Længdefordeling af laks fanget ved elfiskeri i Ribe Å 2020.

3.4 Afstrygning af genbank

På DCV-Skjern opdrættes en genbank af laks, hvis genetik stammer fra den vestsvenske elv Lagan. Æggene fra disse moderfisk opfylder et behov fra tyske samarbejdspartnere, der arbejder med vestsvenske stammer i Elben og Rhinen. Der blev i alt afstrøget 60 liter æg til salg som øjenæg i 2021.

4. Beholdning af fisk

4.1 DCV-Randers

Beholdningen af laks per 31. december 2020 hos DCV-Randers fremgår af tabel 7.

Tabel 7. Beholdning af laks hos DCV-Randers per 31. december 2020.

Oprindelse	Avlsfisk (genbank)	Ungfisk (til udsætning)
Dansk	0	226.650
Svensk	0	8.450
I alt	0	235.100

Antallet af ungfisk opfylder efterspørgslen til udsætning.

4.2 DCV-Skjern

Beholdningen af laks og ørreder per 31. december 2020 hos DCV-Skjern fremgår af tabel 8.

Tabel 8. Beholdningen af laks og ørreder hos DCV-Skjern per 31. december 2020.

Stamme	Avlsfisk (genbank)	Ungfisk (til udsætning)
Laks/Skjern Å	0	0
Laks/Varde Å	0	0
Laks/Ribe Å	0	0
Laks/svensk	1.109	0
Ørreder/Skjern Å	0	0
I alt	1.109	0

Fra 2020 foretages alle lakseudsætninger fra DCV-Skjern som ½-års udsætninger om efteråret, hvilket forklarer at der ingen beholdning var af ungfisk ved årsskiftet. Laksegenbanken af svensk afstamning skal anvendes til produktion af øjenæg til Tyskland.

5. Øvrige aktiviteter

5.1 Vandløbsrådgivning

Vandløbsrådgivningen brugte i 2020 en del ressourcer på at færdiggøre Den Store Lakseundersøgelse. Herudover blev der udført en del vandløbsopgaver for flere kommuner, primært langs Skjern Å og Gudenåen. En stor opgave var undersøgelse af udbredelsen af lakseyngel i Skjern Å systemet, med befiskning af over 70 stationer. I Skjern Å ved Sdr. Felding projekterede vi i samarbejde med Sportsfiskerforeningen af 1. juni 1943, Danmarks største privatfinansierede gydebanke-projekt med udlægning af 500 m³ gydegrus og 50 store skjul-sten. I Grindsted Eng sø fortsatte arbejdet med biomanipulation med garn- og elfiskeri. Desuden dækkede vi hele Jylland i Miljøstyrelsens NOVANA program for fiskeundersøgelser.

5.2 Aktiviteter i Tyskland

DCV har også i 2020 samarbejdet med flere tyske myndigheder og interesseorganisationer omkring ophjælpning af laksebestande i bl.a. Rhinen, Elben, Ems og Weser. Desuden er DCV involveret som konsulent i driften af et opdrætsanlæg, der producerer lakseungfisk til udsætning i vandløb i Nordrhein-Westfalen.

5.3 Mærkningsundersøgelser

Danmark

Som led i en generel plan om mærkning af udsætningsfisk, blev alle laks udsat i Skjern Å, Varde Å, Ribe Å og Kongeåen mærket med bortklipping af fedtfinnen (fedtfinneklip).

Tyskland

Til Stepenitz, et tilløb til Elben, blev der mærket 50.000 ½-års laks med fedtfinneklip. Til Nuthe, ligeledes et tilløb til Elben, blev der mærket 20.000 ½-års laks ved bortklipping af højre bugfinne.

5.4 Opdræt af aborrer

I 2020 blev der i alt leveret 345.700 stk. sættefisk produceret fra 2 gydninger. Desuden lavede vi et vækstforsøg for at undersøge hvor hurtigt vores sættefisk voksede i vores recirkulerede opdrætsanlæg. De største af disse fisk var salgsklare til konsum i november 2020, et år efter de blev gydt. Vi har i 2020 solgt 13.200 stk. konsum aborrer til eksport.

Tabel 9. Beholdning af aborrer hos DCV-Randers per 31. december 2020.

	Antal
Moderfisk	6.249
Yngel	161.300
Konsum	48.600

5.5 Den Store Lakseundersøgelse

Den Store Lakseundersøgelse var et 4-årigt forskningsprojekt, som DCV udførte i samarbejde med DTU-Aqua i perioden 2016-2020. Formålet med projektet var at tilvejebringe viden, som direkte kan implementeres i forvaltningsplaner med henblik på at styrke de danske laksebestande. Målet er at laksebestandene når et niveau, hvor de er selvreproducerende og kan tåle et kontrolleret og bæredygtigt rekreativt fiskeri. Forskningsprojektet var delt op i 7 arbejdsplaner. 6 af arbejdsplanerne koncentrerede sig om vigtige elementer i laksens livscyklus fra æg til kønsmodne laks. Den 7. arbejdsplan arbejdede med at formidle den opnåede viden og skabe indsigt og forståelse for værdierne af en naturlig og selvreproducerende bestand af laks i danske vandløb. Projektet blev afsluttet den 11. november med en videokonference hvor de vigtigste resultater blev opsummeret og præsenteret. Der kan findes mere information i form af tekst, billeder og video på hjemmesiden danmarksvildlaks.dk

5.6 Laksens Hus

Informations- og videnscentret Laksens Hus er et resultat af en vækstpuljebevilling fra Ringkøbing Skjern Kommune og Herning Kommune til Danmarks Center for Vildlaks i 2016. Laksens Hus ved Skjern Å åbnede til fiskesæsonens start den 16. april 2017. Som et informations- og videnscenter servicerer Laksens Hus lystfiskere og andre interesserede med bl.a. nyeste viden om fiskeriet og lakse- og ørredbestandenes udvikling, salg af fiskekort mm., guideservice og demonstration af grej. Også i 2020 har aktiviteterne været mange med bl.a. arrangementer målrettet lystfiskere, journalister og erhvervslivet. På trods af covid-19 pandemien var der næsten 3.000 besøgende i Laksens Hus og en stor berøringsflade på Facebook. Der er nu blandt laksefiskere en stor opmærksomhed omkring Laksens Hus og de aktiviteter der udgår herfra

6. Personale

Det faste personale bestod i 2020 af:

Gert Holdensgaard, administrerende direktør.

Søren T. Thomassen, souschef.

Søren Larsen, afdelingsleder i Skjern.

Kim Iversen, vandløbsbiolog. Fratrådt 30. april 2020.

Marc Skovby Petersen, fiske- og formidlingsassistent i Skjern.

Janus Lysdal, fiskemester, Randers.

John Andersen, produktionsmedarbejder, Randers.

Martin Hage Larsen, biolog Ph.d., Randers.

Anders Juul Knudsen, fiskeassistent, Randers.

Martin Skelmosen, produktionsmedarbejder, Skjern.

Kenny Frost, formidlingskoordinator, Skjern.

Kristian Meier, biolog Ph.d., Randers. Fratrådt 31. august 2020.

Lene Carlsen, bogholder, Randers.

Philip Brun Pedersen, lærling, Randers.